

REPUBLIKA E KOSOVËS - РЕПУБЛИКА КОСОВО - REPUBLIC OF KOSOVO
GJYKATA KUSHTETUESE
УСТАВНИ СУД
CONSTITUTIONAL COURT

Priştine, 8 Temmuz 2013
Nr. Ref.: RK448/13

KABUL EDİLMEZLİK KARARI

Başvuru No: KI12/13

Başvurucu

Fatime Thaqi

Kosova Yüksek Mahkemesi'nin A. nr. 1330/2012 sayı ve 27 Aralık 2012 tarihli kararı hakkında anayasal denetim başvurusu

KOSOVA CUMHURİYETİ ANAYASA MAHKEMESİ

Mahkeme Heyeti:

Enver Hasani, Başkan
Ivan Čukalović, Başkanvekili
Robert Carolan, Üye
Altay Suroy, Üye
Almiro Rodrigues, Üye
Snezhana Botusharova, Üye
Kadri Kryeziu, Üye
Arta Rama-Hajrizi, Üye

Başvurucu:

1. Başvurucu Drenas Belediyesine bağlı Llapushnik köyü mukimi Bayan Fatime Thaqi'dir.

İtiraz Edilen Karar

2. Kamu otoritesinin itiraz edilen işlemi, başvurucuya 16 Ocak 2013 tarihinde teslim edilen A. nr. 1330/2012 sayı ve 27 Aralık 2012 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararıdır.

Başvurunun Konusu

3. Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi'ne 4 Şubat 2013 tarihinde yapılan başvurunun konusu başvurucunun 506-406 sayı ve 20 Haziran 2012 tarihli Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı kararı hakkında açılan meşruiyet değerlendirmesine ilişkin idari uyuşmazlık davasını reddeden A. nr. 1330/2012 sayı ve 27 Aralık 2012 tarihli Kosova Yüksek Mahkemesi kararı hakkında anayasal denetim talebidir.

Anayasal Hak İhlaline İlişkin İddialar

4. Başvurucu, itiraz edilen kararlar Anayasa ile güvence altına alınmış insan haklarından aşağıda belirtilmiş olanlarının ihlal edildiğini ileri sürmüştür:
  - a) Madde 24 (Kanun Önünde Eşitlik)
  - b) Madde 31 (Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı)
  - c) Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 6. madde (Adil ve Tarafsız Yargılanma Hakkı).

İlgili Hukuk

5. Kosova Cumhuriyeti Anayasası (bundan sonra: Anayasa)'nın 113.7 fıkrası, 03/L-121 sayı ve 15 Ocak 2009 tarihli Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa (bundan sonra: Yasa)'nın 47. maddesi ile Kosova Cumhuriyeti Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü (bundan sonra: İçtüzük)'nün 29. kuralı.

Başvurucunun Şikâyeti

6. Başvurucu, engelli emeklilik koşullarını yerine getiriş olmasına rağmen Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı (bundan sonra: ÇSRB) Sağlık Komisyonlarının "engelli emeklilik hakkını" haksız yere reddettiklerini, Kosova Yüksek Mahkemesi ise idari davasını reddederek aynı ihlali işlediklerini, zira -onun iddiasına göre- tıbbi dokümantasyonla kanıtlanmış kalıcı çalışma ehliyetsizliğinin bulunduğunu ileri sürmüştür.

Başvuru Süreci

7. Anayasa Mahkemesi 4 Şubat 2013 tarihinde Bayan Fatime Thaçi tarafından yapılan başvuruyu kabul etmiş ve KI12/13 numara ile kaydetmiştir.
8. Mahkeme Başkanı 26 Şubat 2013 tarihi ve GJR 12/13 sayılı kararla Üye Ivan Çukalović'i raportör yargıç olarak görevlendirmiş ve Üyeler Altay Suroy

(başkan), Snezhana Botusharova ve Arta Rama-Hajrizi'den oluşan Ön İnceleme Heyeti'ni belirlemiştir. Üye Arta Rama-Hajrizi Ön İnceleme Heyeti'nden çıkartılarak yerine Mahkeme Başkanı Prof. Dr. Enver Hasani getirilmiştir.

9. Anayasa Mahkemesi 15 Mayıs 2013 tarihinde Kosova Yüksek Mahkemesi ile başvuruçunun temsilcisine başvurunun kaydedildiğini bildirmiştir.
10. Ön İnceleme Heyeti 12 Mart 2013 tarihinde Raportör Yargıç'ın raporunu inceledikten sonra Mahkeme Heyeti'ne başvurunun kabul edilmezliği yönünde öneri sunmuştur.

Olguların Özeti

11. Drenas Belediyesine bağlı Llapushnik köyü mukimi Bayan Fatime Thaqi 27 Aralık 2004 tarihinde Kosova Çalışma ve Sosyal Refah Bakanlığı Emeklilik İdaresi Departmanı (bundan sonra: ÇSRB-EİD)'na başvurarak engelli emeklilik hakkının tanınmasını talep etmiştir.
12. ÇSRB-EİD 1 Kasım 2005 tarihinde çıkardığı 5064068 numaralı kararla başvuruçunun talebini onayıp ayda 40 € emeklilik hakkının olduğunu ve geçmiş aylardan birikmiş 200 € daha almaya hakkı olduğunu bildirmiştir.
13. Bu kararda ayrıca emeklilik kararının alındığı tarihten itibaren üç yıl sonra kararın yeniden görüşülmesi için Bayan Thaqi'nin çağrılacağı belirtilmiştir. Aynı şekilde kararın kanun yolu bildiriminde karara karşı itirazın karar tebliğinden itibaren 14 gün içerisinde bu Bakanlığın İtiraz Heyeti'ne itiraz edilebileceği belirtilmiştir.
14. ÇSRB Yeniden İnceleme Sağlık Komisyonu yeniden inceleme neticesinde 14 Aralık 2011 tarihinde Bayan Fatime Thaqi hakkında eski dosya numarası olan 5064068 numaralı kararı çıkartarak ilgiliye hitaben "engelli emeklilik talebiniz reddedilmiştir" ifadesi kullanılmış ve başvuruçuda kalıcı engel bulunmadığı tespit edilmiştir; bunun neticesi olarak Bayan Fatime Thaqi'ye 1 Kasım 2005 tarihinde tanınmış olan emekliliğin 14 Aralık 2011 itibariyle kesildiği ortaya çıkmaktadır.
15. ÇSRB Engelli Emeklilik Başvuruları İtiraz Heyeti 20 Haziran 2012 tarihinde 5064068 dosya numaralı kararı çıkararak Bayan Fatime Thaqi'nin itirazını reddetmiş ve ilk derece kararının tamamen 2003/23 sayılı Yasaya dayandırıldığını tespit etmiştir.
16. Bu kararın gerekçesinde ilk derece sağlık komisyonunun olgusal durumu eksiksiz ve doğru tespit ettiği belirtilerek ilgilinin 2003/23 sayılı Yasa'nın 3. maddesinin belirlediği kriterleri yerine getirmediği ve ilgili alan uzmanlarından oluşan ikinci derece sağlık komisyonunun ilgilinin evrakının tamamını inceledikten sonra ilk derece kararının hüküm kısmında belirtilen durumun aynısının tespit edildiği belirtilmiştir.

17. Kosova Yüksek Mahkemesi 27 Aralık 2012 tarihinde Bayan Thaqi'nin idari davasıyla ilgili yargılama sonucunda çıkardığı A. nr. 1330 sayılı kararla Bayan Thaqi'nin dava dilekçesini reddetmiştir.
18. Yüksek Mahkeme karar gerekçesinde davacının Engelli Emeklilik Yasası'nın 3. maddesinde belirtilen kıstasları yerine getirmediğini tespit ettiğinde, davalının maddi hukuku yerinde uyguladığını ve ilgili alan uzmanlarından oluşan sağlık komisyonunun davacının sağlık durumunu kuşkusuz doğru tespit ettiklerini ve bu nedenle Yüksek Mahkeme dava dilekçesinde belirtilenlerden başka şekilde bir karar alması gerektiği veya ÇSRB kararlarının hukuka aykırı olduğunu gösterecek deliller bulamadığını belirtmiştir.
19. Başvurucu 4 Şubat 2013 tarihinde Anayasa Mahkemesi'ne başvurusunu teslim etmiş, başvuru ekinde Kosova Üniversite Klinik Merkezi (KÜKM) tarafından düzenlenmiş ve başvurusunun bu merkezde 15 Ocak 2013 – 24 Ocak 2013 aralığında tedavi gördüğü belirtilen bir çıkış belgesi sunmuştur.

Başvurunun Kabul Edilirliği

20. Başvurunun esas incelemesine geçmeden önce Mahkeme, başvurusunun Anayasa'da belirtilen Yasa ve İçtüzük'te açıklanan kabul edilirlilik koşullarını yerine getirip getirmediğini değerlendirmek durumundadır.
21. Mahkeme bununla ilgili olarak Anayasa'nın 113.1 fıkrasına [Yargılama Yetkisi ve Yetkili Taraflar] atıfta bulunmak ister. Fıkra şöyledir:
  1. *Anayasa Mahkemesi, yasal şekilde sadece yetkili makamlarca açılmış davalar hakkında karar verir. (...)*
22. İçtüzüğün 36. kuralı şöyledir:
  - (1) *Mahkeme başvuruları yalnız şu hallerde görüşebilir:*
    - c) *Başvuru açıkça temellendirildiği zaman.*
23. Mahkeme, başvurusunun talebi ve onun ihlal edildiği iddia edilen Anayasa ile güvence altına alınmış haklarına dayanarak şu tespitte bulunmuştur:
24. Anayasa'nın 51. madde [Sağlık Güvenliği ve Sosyal Güvenlik] 2. fıkrası açıkça şunu belirlemiştir: 2. İşsizlik, hastalık, özürlülük ve yaşlılıkla ilgili temel sosyal güvenlik, yasayla düzenlenir.
25. Anayasa'nın 51. maddesinin hukuki tanımından engellilik durumu, işsizlik e yaşlılıkla ilgili sosyal güvenliğin yasayla düzenleneceği anlaşılmaktadır. Mevcut başvuruda engelli emekliliği meselesi, Kosova Meclisi'nde 6 Kasım 2003 tarihinde kabul edilmiş 2003/23 sayılı Kosova Engelli Emekliliği Yasasıyla düzenlenmiştir.

26. Haklarında çıkarılan kararlardan memnun olmayan ilgili tarafların itiraz etme hakkıyla ilgili olduğu gibi bu haktan yararlanmak için başvurma ve koşulların yerine getirilmesi usulleri de bu yasayla belirlenmiştir.
27. ÇSRB idari komisyonları 14 Aralık 2011 tarihli karar ile 20 Haziran 2012 tarihli kararı çıkardıklarında bu yasa hükümlerine uygun hareket etmişler; dahası Yüksek Mahkeme idari davaya ilişkin sürecin meşruiyetini inceledikten sonra çıkardığı A. nr. 1330 sayı ve 27 Aralık 2012 tarihli kararda sürecin tamamen meşru ve dayanaklı olarak nitelemiştir.
28. Anayasa Mahkemesi başvurusunun Anayasa'nın 24. madde (Kanun Önünde Eşitlik) ihlal iddialarını incelediğinde, başvurusunun bu iddiasını doğrulayacak olgular sunmadığını, aslında kendisinin emeklilik koşullarını yerine getirdiği tespiti dışında onun kanun önünde eşitsizliğini kanıtlayacak ve hangi kişi veya kurumlar karşısında eşitsiz konumda olduğunu gösterecek deliller sunmadığını tespit etmiştir.
29. Anayasa'nın 31. maddesi ile AİHS (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi) iddiasına ilişkin olarak da Anayasa Mahkemesi, Yüksek Mahkeme nezdinde ve idari dava sürecinde olsun başvurusunun bu iddiasını doğrulayacak olgular sunmadığını, aslında kendisinin emeklilik koşullarını yerine getirdiği tespiti dışında onun kanun önünde eşitsizliğini kanıtlayacak ve hangi kişi veya kurumlar karşısında eşitsiz konumda olduğunu gösterecek deliller sunmadığını tespit etmiştir.
30. Bu çerçevede Mahkeme, Anayasa Mahkemesi'nin olgu mahkemesi olmadığını ve bu vesile ile bu davada olduğu gibi Yüksek Mahkeme davacının veya Bölge Mahkemesi'nin revizyon başvurusunu ve davacının itirazını reddederek yaptığı şekilde olgusal durumun tam ve doğru tespit yetkisinin derece mahkemelerinde olduğunu, Anayasa Mahkemesi'nin rolünün Anayasa ve diğer yasal araçlarla güvence altına alınmış haklara uygunluğunu sağlamak olduğunu ve dördüncü derece mahkemesi olarak hareket edemeyeceğini belirtmek ister (bkz. *mutatis mutandis*, i.a., Akdivar v. Türkiye, 16 Eylül 1996, R.J.D, 1996-IV, § 65).
31. Ulusal yargı ve idari sistemleriyle karşılaştırıldığında Anayasa Mahkemesi'nin tali rolü vardır ve ulusal mahkemelerin veya yetkili idari organların meselelere ilişkin olarak yerli anayasal hukuka uygunluğu hakkında etkili karar alma yetkilerine sahip olmaları istenir (bkz. *AIHM A. B. ve C. v. İrlanda [DHM], § 142*).
32. Mahkeme mevcut başvuruda başvurusunun memnuniyetsizliği Anayasa'nın 31. maddesi ile güvence altına alınmış haklarının ihlal edildiği iddiasıyla başvurma hakkı vermez (bkz. *mutatis mutandis*, 5503/02 başvuru numaralı *Mezotur-Tiszazugi Tarsulat – Macaristan davası 26 Temmuz 2005 tarihli AIHM kararı*).
33. Mahkeme, KI101/11 sayılı başvuru hakkında da kabul edilmezlik kararı çıkardığında benzer koşullarda başvuruyu açıkça temelden yoksun bularak reddetmiştir.

34. Bu koşullarda başvurucu iddiasını yeterli şekilde kanıtlamamıştır, bu nedenle İřtüzüğüñ 36. kuralı 2. fıkrası c ve d bentleri gereğince başvuruyu açıkça temelden yoksun olarak reddedilmesi gereklidir

BU SEBEPLERDEN DOLAYI

Anayasa'nın 113.7 fıkrası, Anayasa Mahkemesi Hakkında Yasa'nın 20. maddesi ve İřtüzüğüñ 56.2 fıkrası uyarınca Anayasa Mahkemesi'nin 8 Temmuz 2013 tarihinde yapılan duruşmasında oybirliğiyle:

- I. Başvurunun kabul edilmez olarak reddine,
- II. Kararın taraflara bildirilmesine, Yasa'nın 20.4 fıkrası uyarınca Resmi Gazete'de yayımlanmasına karar verilmiştir.
- III. İřbu karar derhal yürürlüęe girer.

Raportör Yargıç

Anayasa Mahkemesi Başkanı

Prof. Dr. Ivan Čukalović, imza

Prof. Dr. Enver Hasani, imza